

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Maria Jesus Urkiola Soraluze

*Lasarte-Oria,
Gipuzkoa
(1930)*

Aurkibidea

Biografia

Lasarten jaio zen, Geltoki kolean. Aita Matxinbentakoa zuen eta ama Azpeitikoa. Bost senidetan hirugarrena zen. Hamabi urte zituela, Galarditarrek zuten dendan hasi zen lanean. Josten ikasten ibili zen. Paderak egiten zituzten Guca fabrikan lan egin zuen aurrena, eta gero Michelinen ere aritu zen, harik eta ezkondu zen arte. Ezkondu eta gerora ere etxe batzuetan ibili izan zen haurrak zaintzen eta etxeko lanetan. Gizona Aietekoa zuen eta, ezkonduz geroztik, bolada batez Donostian bizi izan baziren ere, Lasarten bizi izan ziren denbora gehiena. Azken urteetan Hernanira joan ziren bizitzera.

Zintak

LAS-011

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2010-07-01
- **Iraupena:** 78 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane

Pasarteak

1. Hamabi urterekin Galarditarren dendara lanera

- **Erref:** LAS-011/003
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:02:22. **Bukatu:** 00:04:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Lanbideak » Negozioak, dendak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Hamabi urterekin Galarditarren janari-dendan hasi zen lanean. Beraiek dendaren gainean bizi ziren, bigarren solairuan, eta Galarditarrek aurreko etxean. Dendako lanetan eta etxekoetan jardun behar izaten zuen, goizetik gauera. Errazionamendu garaian jende asko joaten zen eta neka-neka eginda bukatzen zuen. Etxean pozik, diru pixka bat irabazten zuelako.

2. Jaietan tabernako sukaldea jaso eta dantzara

- **Erref:** LAS-011/004
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:04:07. **Bukatu:** 00:05:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

<p>Igandeetan Galarditarren amak zuen tabernan bazkaltzen zuen. Bi familia elkartzen ziren. Sukalde guztia jaso eta seiak aldera dantzara. Gaur egun udaletxea dagoen tokian izaten zen musika. Bederatziak aldera, afaltzera joan behar, gero sukaldea jasotzeko. Astea hastean, berriz lanera. Etxekoandreaki jostera joateko baimena eskatu zion eta halaxe hasi zen. Sorbaldakoak josten ikasi zuen.</p>

3. Galarditarren dendatik Guca lantegira eta gero Michelin-era

- **Erref:** LAS-011/005
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:05:42. **Bukatu:** 00:08:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

<p>Michelin lantegian lan egiteko apuntatuta zegoen, baina ez zioten deitzen. Bere nagusiak (Galarditarrek) gustura zeuden berarekin, baina bera aspertuta zegoen, lan asko egin behar izaten zuelako. Igandeetan ere goizeko seietako mezara joan eta, mantelina kentzeko betarik gabe, denda ireki behar. Ezagun bati paderak egiten zituzten Guca lantegian apuntatzeko esan zion eta halaxe hasi zen. Amari Luzuriagatarren lantegiko bulegoak garbitzen ere laguntzen zion. Guca-n hasi eta urtebete ingurura, Michelin-etik deitu zioten eta bertan hasi zen.</p>

4. Emakumeek ezin lanik egin ezkondu eta gero

- **Erref:** LAS-011/006
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:08:27. **Bukatu:** 00:09:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

<p>Bera Michelin lantegian hasi zen sasoian, emakumeei ezkondu eta gero lanean jarraitzeko debekua jarri zien gobernuak. Hori dela eta, denbora gutxi egin zuen han.</p>

5. Ura kentzen zutenean, kalera joan behar bila

- **Erref:** LAS-011/009
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:14:01. **Bukatu:** 00:15:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Garai batean etxeetan euli asko egoten zen eta gomazko tirak edukitzen zituzten zintzilik, haiek harrapatzeko. Lasarteko etxean bazuten ura, baina batzuetan kendu egiten zuten eta kalera joan behar ur bila. Arropak eskuz garbitzen ziren. Lehenengo garbigailua.

6. Zorua nola garbitzen zuen

- **Erref:** LAS-011/014
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:19:51. **Bukatu:** 00:21:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

<p>Neskame egon zenean, zorua nola garbitzen zuen: lehenbizi alanbre bat pasatu, gero argizaria eman eta gero zepiloarekin atera. Paretak zuritzeko lanik ez du egin izan. Euren etxera Txikierrdin bizi zen gizon bat joaten zen, urtean behin, paretak zuritzera.</p>

7. Bi etxerentzat komun bakarra

- **Erref:** LAS-011/015
- **Iraupena:** 0:02:43. **Hasi:** 00:21:12. **Bukatu:** 00:23:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Lasarteko etxea oso txikia zen. Bi logelak eta sukaldea nolakoak ziren. Komuna aldameneko etxekoekin elkarbanatzen zuten. Hori dela eta, umeak sukaldeko harraskan garbitu behar izaten zituen, balde batean ura ipinita. Aldamenekoak ez ziren asko egoten etxean.

8. Aieten izebaren etxean egon eta gero, berriz Lasartera

- **Erref:** LAS-011/016

- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:23:55. **Bukatu:** 00:26:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Etxea bota egin behar zutela eta beste etxe batera joan ziren alokairuan. Handik Aietera joatea erabaki zuten, izebaren etxera. Senarra Aietekoa zen eta gurasoek taberna zeukaten bertan. Handik egunero joaten zen motoan senarra, Michelin lantegira, goizeko seiatarako. Orduan, berriz Lasartera itzuli ziren. Ez zuten telefonorik etxean, baina etxejabea behean bizi zen eta hark bere etxeko telefonoa uzten zion. Trukean mesede ugari egiten zizkion: maindireak garbitu eta lixatu, sagarrak erre...</p>

9. Garai bateko Lasarte: jende gutxi eta baratze ugari

- **Erref:** LAS-011/018
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:26:53. **Bukatu:** 00:28:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:

<p>Lasarten denek ezagutzen zuten elkar garai batean. Michelin-era bidean baratze ugari zegoen, asko kaleko jendearenak. Berak baserriko lagun bat zuen eta batzuetan, astia zuenean, hari esnea partitzen laguntzera joaten zen.</p>

10. Udaran zaldi lasterketak ikustera

- **Erref:** LAS-011/020
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:28:32. **Bukatu:** 00:29:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Beste kirol batzuk
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak

Laburpena:

<p>Bere lagun bat Lasarteko kale-baserri batekoa zen. Trena haraino sartzen zen. Hipodromoa. Zaldi lasterketak udaran. Bera hipodromora nola sartzen zen. Jende asko joaten zen kanpotik. Tren berezia egoten zen.</p>

11. Baserritarrek azokara; dendara joaten ziren saltzaileak

- **Erref:** LAS-011/021
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:29:43. **Bukatu:** 00:31:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Beste garraio batzuk
- Baserrria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:

Baserritarrek azokara joateko tranbia edo autobusa hartzen zuten. Baziren zaldi-karroarekin Donostiara joaten zirenak ere. Beraiei dendara etortzen zitzaizkien saltzaileak. Fruta saltzailea Andoaindik etortzen zen. Etxekoandrea Donostiara joaten zen enkarguak egitera eta bere esku uzten zuen denda.

12. Ongi pasatu nahi eta alde guztietatik mugak

- **Erref:** LAS-011/024
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:34:41. **Bukatu:** 00:35:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Garai batean mugak jartzen zizkieten alde guztietatik. San Pedro jaietan anaia zaharrenak esaten zion mutilekin ez dantzarik egiteko. Gainera, goiz joan behar izaten ziren etxera. Umetan parrokiara joaten zen antzerkia egitera. Behin ezpainak margotuta etxera joan eta aita errieta egin zion.

13. Senarra dantzan ezagutu zuen

- **Erref:** LAS-011/025
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 00:35:58. **Bukatu:** 00:38:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Igande arratsaldeetan orain udaletxea dagoen eraikinaren azpian dantza egiten zuten. Han ezagutu zuen senarra. Mutilak ez zekienez ondo dantzan, beste puntara alde egin zuten, baina atzetik jarraitu zien. Senarrak 24 urte betetzen zituen egunean ezkondu ziren. Normalean mutilek ematen zuten lehen urratsa.

14. Dendako diru-kontuak ondo zaintzen zituen

- **Erref:** LAS-011/028
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:42:44. **Bukatu:** 00:44:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:

Guardia zibilen kuartela zegoen Lasarten. Behin guardia zibil berri bat etorri zen eta dendara joaten hasi zitzaien. Garai hartan erosketak apuntatu egiten ziren, gero denak batera ordaintzeko. Berari ez zitzaion inporta behar, baina dendako diru-kontuak ondo zaintzen zituen. Oso zuzena izan zen beti.

15. Aita gaixorik; ama Brunet lantegira lanera

- **Erref:** LAS-011/029
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:44:19. **Bukatu:** 00:46:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Aitak ez zuen lanik egiten, beti gaixorik ezagutu zuen, eta gazterik hil zen. Amak Oriako Brunet lantegian lan egiten zuen. Oinez joaten zen. Lantegira goizez edo arratsaldean joaten zen, eta egunaren beste zatian frantsesen etxeetara joaten zen. Izeba moja bat bizi izan zen beraiekin eta hark hartu zuen etxearen eta umeen ardura. </p>

16. Gerra garaiko oroitzapenak: zaurituak, Franco, hegazkinak...

- **Erref:** LAS-011/033
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:50:14. **Bukatu:** 00:52:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerra zibileko kontuak ondo gogoratzen omen ditu. Euren aldameneko etxean eskola zegoen. Bera hara joan zen umetan. Gerra sasoian zaurituak eramaten zituzten bertara. Orduko bizipenak: eskua jaso behar eskolan, Francoren etorrerak... Tirotak eta bonbak zirenean, behera jaisten ziren. Bost urte eta erdi zituen orduan. Gauza asko ikusten zituzten, baina isilik egon behar.

17. Gosete sasoian arrautza frijitua amaitzeko penaz

- **Erref:** LAS-011/034
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:52:54. **Bukatu:** 00:54:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

<p>Gerraostean gosea pasa zuten. Arrautza frijitua jaten bazuen noizbait,

bukatzeko penaz egoten zen, ez zekielako noiz izango zuen berriz halako aukerarik. Ogi beltza. Baserrietako jendea hobeto egon zen. Amaren jaiotetxetik (Azpeititik) bidaltzen zizkieten zenbait barazki. Bolada baten "auxilio social"en jaten zuen. Ez zegoen dirurik. Gose sasoian edozer gauza zen ona.</p>

18. Umetako lanak; irakaslearen etxera bazkaltzera

- **Erref:** LAS-011/036
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:55:02. **Bukatu:** 00:56:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Eskolara joan baino lehen enkarguak egiten zituen. Hamabietan irteten zenean, gauza bera. Behin irakasle batek bere etxera gonbidatu zuen bazkaltzera. Arroza zegoen eta zeinen gustura jan zuen!

19. Maiatzeko loreetan zuriz janzen ziren nesken inbidiatan

- **Erref:** LAS-011/044
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 01:07:04. **Bukatu:** 01:08:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Beste batzuk
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Maiatzeko loreak ospatzen zirenean, neska batzuk soineko zuriekin eta koroiekin jartzen zituzten, jaunartzean moduan. Beti neska berdinak izaten ziren aukeratuak eta bera inbidiatan egoten zen. Bere jaunartzeko soinekoa zuria zen, baina eroria. Sandaliak, berriz, zapatariari eraman zizkioten konpontzeko. "Ahal zen bezala eta kontentu".

20. Ostiral santuko prozesioa Lasarten

- **Erref:** LAS-011/045
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 01:08:36. **Bukatu:** 01:10:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Aste Santua
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Lasarte asko hazi da. Aste Santuan, ostiralean, prozesioa egiten zen herri osoan zehar. Ibilbidea esaten du. Loreak eramaten zituzten. Zer santu ateratzen ziren. Donostiara joan eta hango Amabirjina ikusitakoan sortzen zitzaizkion burutazioak.

21. Donostiara urtean behin; Pasaia izeba bisitatzera

- **Erref:** LAS-011/046
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 01:10:43. **Bukatu:** 01:11:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Donostiara gutxi joaten ziren, urtean behin edo. Hain handia iruditzen zitzaion, etxera joateko zain egoten zela. Urtean pare bat aldiz Pasaian zegoen izeba moja bisitatzera joaten ziren.

22. Euskara ahaztu ez arren, gaztelaniarako joera gailendu

- **Erref:** LAS-011/049
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 01:13:50. **Bukatu:** 01:15:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

<p>Aitak ez zuen tutik ulertzen erdaraz. Berak garai batean hobeto egiten zuen euskaraz, baina gaztelaniaz egin beharrak ohitura-aldaketa ekarri zion. Dendan edo lagunartean, dena gaztelaniaz egiten zuen. Eta baita senarrarekin ere. Biak euskaldunak izan arren, ohitura horixe hartu zuten.</p>

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-09-20

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com